

D ů v o d y:

K právnímu názoru rekursního soudu, vedle něhož i v případě, kde předchůdcem v pachtu byla manželka požadovatelova nebo někdo z rodiny, lze jen tehda započísti předchůdceovu pachtovní dobu, převezme-li požadovatel zároveň nemovitosti, s nimiž jest požadovaný pozemek spoluobděláván, přisvědčiti nelze. Zákon připouští započtení předchůdceovy doby jednak v případech, kde předchůdcem v pachtu byla manželka požadovatele nebo někdo z jejich rodin, jednak v případech, kde předchůdcem v pachtu byla sice osoba, jež není ani manželkou ani nikým z rodiny, ale požadovatel jest zároveň nástupcem v držbě nemovitostí, s nimiž jest požadovaný pozemek spolu obděláván. V onom případě jest důvodem započtení, by pozemek zůstal v rodině, v tomto hospodářská souvislost požadovaného pozemku s jinými převzatými nemovitostmi. Tento výklad zákona podává se z doslovu i ducha zákona, jakož i z úvahy, že při právním názoru rekursního soudu byla by zmínka o manželce a členech rodiny vedle jinakých právních předchůdců zcela zbytečnou, poněvadž by pak osobní poměr požadovatele k jeho předchůdci v pachtu neměl právního významu.

Čís. 637.

Úplata za užívání najaté věci nemusí býti peněžitá. Lze poskytnouti úplatu i tím, že dán pronajímateli jiný předmět do užívání.

(Rozh. ze dne 24. srpna 1920, Rv II 119/20.)

Místní dráhy A—B a C—D měly společného koncesionáře, jenž roku 1911 z důvodů provozních nařídil, by dvě těžší lokomotivy dráhy A—B byly dočasně odevzdány ku provozu dráze C—D proti tomu, že tato odevzdá dráze A—B své dvě lokomotivy. Tento změněný stav trval po řadu let, průběhem jichž ustavily se společnosti obou drah. R. 1915 vrátila společnost dráhy A—B společnosti dráhy C—D její lokomotivy, požadující vrácení svých lokomotiv. Byly jí vráceny roku 1917 ve stavu poškozeném, jenž vyžadoval nákladných oprav. Dráha A—B podala dne 24. června 1919 žalobu na dráhu C—D na náhradu vynaložených nákladů. Procesní soud první stolice vyhověl žalobě pouze potud, pokud žalovaná strana za sporu uznala náhradní závazek, jinak ji zamítl. Po právní stránce uvedl v důvodech mimo jiné: Vzájemný poměr smluvní, ve kterém by se v tomto případě následkem vzájemné výměny užívání lokomotiv octly obě akciové společnosti místních drah, bylo by lze považovati jenom za poměr nájemní. Za vzájemnou půjčku nelze takový poměr považovati proto, poněvadž schází zde hlavní rys půjčky totiž bezplatnost smlouvy. Půjčka jest totiž zásadně smlouvou bezplatnou a když jeden půjčí druhému věc jenom proto, že mu týž půjčí věc jinou, pak nelze již o bezplatnosti mluvíti, poněvadž půjčka není pouhou úsluhou, nýbrž se stala jenom proto, že se užívání věci vzájemně vyměňuje, tedy za výhodu jedné strany postupuje se výhoda druhé straně jako úplata. Užívání věci na jedné straně odpovídá úplatě na straně druhé. Podobně by tomu bylo, kdyby jeden druhému poskytl užívání bytu v domě vlastním za to,

že by druhý prvému zase dal k dispozici užívání bytu v domě svém. Takováto vzájemná výměna bytu jest zcela obdobná vyměněnému užívání movitých věcí jako v našem případě lokomotiv a jedná se tu o úplatné užívání věci, které spadá pod pojem smlouvy nájemní. Zařazení takovéto smlouvy pod tak zv. *contractus inominatus* dle našeho práva občanského není správné. Římsko-právní smlouvy beze jména zahrnovaly v sobě pod touž formulí jednak starou smlouvu směnnou, *permutatio*, jednak jiné výměny věci, které nebyly ani kupem ani nájmem. Avšak podle našeho práva občanského kontrakty inominátní římského práva spadají jednak pod smlouvu námezdní, jednak jsou jako smlouva směnná upraveny zvláštními normami, jednak spadají pod smlouvu nájemní; to plyne z ustanovení § 1173 st. znění občanského zákoníka, jednak z § 1045 a násl. a z § 1090 obč. zák. Výměna lokomotiv co do užívání byla by ovšem dle římského práva kontraktem bezejmenným, ale dle platného práva jí dlužno zařaditi pod směnu nebo nájem nebo smlouvu námezdní (služební). Že není směnou nebo smlouvou o práci je samozřejmo. Podle platného práva spadá pod smlouvu nájemní každé přenechání užívání věci za určitou cenu tedy za určitý plat, tedy každé úplatné ponechání užívání věci, totiž činže pachtovní musí býti toliko určitá a nemusí záležeti v penězích, poněvadž § 1092 obč. zák. výslovně ponechává stranám na vůli, že mohou úplatu smluvně samy určití a nevyslovuje jako při kupu zásady, že úplata musí záležeti v hotových penězích. Z toho nutno dovozovati, že úplata za užívání věci může záležeti v naturáliích, v poskytnutí vzájemného užívání věci, ba dokonce i ve službách. S takovými případy smluv nájemních setkáváme se v době válečné velmi často. Kdybychom z pojmu smlouvy nájemní vyloučili všechny ony smlouvy, kde úplata za užívání nezáleží v penězích, pak bychom pro ony smlouvy neměli vůbec ustanovení a muselo by se použití ustanovení o smlouvě nájemní aspoň analogicky, čímž by se ovšem dospělo k témuž výsledku a nemělo by tedy vyloučení oněch smluv z pojmu smlouvy nájemní žádného praktického významu a bylo by zcela bezúčelné. Považujeme-li vzájemnou výměnu lokomotiv, pokud se týče užívání za smlouvu nájemní, pak nutno dle § 1111 obč. zák. žádati náhradu za poškození nebo zneužití předmětu nájemného do jednoho roku od odevzdání; jinak se nárok promlčí. V případě našem jedná se o náhradu následkem poškození nepořádným užíváním pokud se týče neopatrováním a tedy bylo by nutno takový nárok do roka po odevzdání zažalovati. Nárok náhradní jest promlčen, neboť lokomotivy byly žalobkyni odevzdány r. 1917 a žaloba byla podána teprve dne 24. června 1919, tedy po uplynutí více než jednoho roku. Je vhodné také z praktického stanoviska, že nároky pro poškození najatých předmětů se promlčují v roční době od odevzdání, poněvadž, jako v našem případě, po delší dobu nannoze nelze již poškození samo a jeho původ zaviněním po roce po odevzdání zjistiti, když zatím věci najaté bylo pronajímatelem užíváno a proto by se musilo analogicky použití ustanovení § 1111 obč. zák., a to i kdyby poměr sporných stran byl jen obdobou nájmu a ne nájmem samým. Odvolací soud nevyhověl odvolání poukávav k důvodům soudu první stolice, k nimž dodal: I soud odvolací jest toho názoru, že se zde jedná o smlouvu nájemní, při které úplata nemusí záležeti v penězích. Nedá se to ani z ustanovení § 1090 ani z § 1092 obč. zák. dovozovati; vždyť § 1090 obč. zák. definuje nájemní smlouvu jako smlouvu, při níž se pře-

nechává užívání věci za určitou cenu, nežádá však, jak jest v § 1053 obč. zák. ustanoveno, že užívání věci musí býti přenecháno za určitou sumu peněz. A jest-li § 1092 obč. zák. praví, že činže má býti, není-li jiné dohody, placena jako kupní cena, vztahuje se toto ustanovení pouze na způsob odvádění činže, neřeší však tím otázku, v čem činže pozůstávati smí. Dle toho byla otázka, v čem má činže pozůstávati, ponechána volnou, i může tedy pozůstávati též v něčem jiném, než v hotových penězích, jak to ostatně plyne z § 1103 obč. zák. Odvolatelka dále zastává názor, že kdyby bylo lze v našem případě použiti ustanovení § 1111 obč. zák. o praeklusi nároku, nebyly by praekludovány její nároky, jež odůvodňuje o pozdním vrácení lokomotiv. Avšak i při těchto nárocích nejde ve skutečnosti o nic jiného než o domnělé poškození, pokud se týče zneužívání lokomotiv. Kdyby tyto nebyly poškozeny, pokud se týče zneužití, nebyly by potřebovaly oprav a nebylo by opozdění vrácení hrálo žádné role. Připustit praeklusi jednoho obnosu a vyloučit ji při druhém, bylo by obcházením ustanovení § 1111 obč. zák. Žaloba sama mluví pouze o zdražení opravy. Škoda tím povstala nezakládá se na žádném novém titulu, nýbrž nárok ten jest pouhým důsledkem z poškození, pokud se týče zneužívání lokomotiv. Dále tvrdí odvolatelka, že při lokomotivě č. 2 nelze mluvit o praeklusi též proto, že lokomotiva jí nebyla žalováním vrácena. Avšak § 1111 obč. zák. mluví pouze o vrácení nájemního předmětu a nikoliv o tom, kdo ten nájemní předmět vrací. Žalobkyně také nepopírá, že jí byla lokomotiva č. 2 vrácena. Proto právem soud I. stolice uznal, že obě lokomotivy byly žalobkyni a sice v září pokud se týče v listopadu 1917 vráceny, takže od té doby uplynulo do podání žaloby více nežli jeden rok, následkem čehož jest nárok ohledně obou lokomotiv promlčen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, přikloniv se k názoru obou nižších stolic.

Čís. 638.

V otázce měny, exekučním titulem nevyřešené, jest dlužník oprávněn podati odpor (§ 213 ex. ř.).

Hypotekární věřitel, jehož pohledávka, znějící na K, jest splatnou v cizině, nemůže z důvodu, že jest zajištěna na tuzemské nemovitosti, žádati zaplacení v Kč.

(Rozh. ze dne 31. srpna 1920, R I 294/20.)

Rozpočetním usnesením o dražbě nemovitosti přikázal exekuční soud všechny hypotekární pohledávky v měně československé a to bez rozdílu, zda splniště pohledávek bylo v tuzemsku či mimo obvod republiky Československé, v podstatě z toho důvodu, že knihovní zajištění pohledávek stalo se před 28. říjnem 1918, tedy v době, kdy pro veškeré země bývalého Rakousko-Uherska platila jediná měna, že knihovním zajištěním nabyly dotyčné pohledávky nároku, dojíti uspokojení z nejvyššího podání, že tedy splatnými se staly v místě, kde nemovitost leží, že zjištěním knihovním nastal případ podobný tomu, jako když cizozemský věřitel uložil si před 28. říjnem 1919 vklad u zdejšího peněžního ústavu, že rozhodný jest zápis v pozemkové knize, kde pohledávky zapsány jsou v korunách